

از ماشین اختراع "پروفسور بالتازار" تا گردویی که با نیروی دانش شکسته میشد

بالا و پایین پریدن "پروفسور بالتازار" بعد از یک اختراع موفقیت‌آمیز،

بالا و پایین پریدن "پروفسور بالتازار" بعد از یک اختراع موفقیت‌آمیز، سفر به اعماق دریاها برای آشنایی با موجودات دریایی، یا همراه شدن با یک قطره آب در مسیر سفر از دل یک ابر تا عمق زمین، بخشی از خاطرات کودکی خیلی از بچه‌های دیروز را شکل می‌دهند؛ کارتون‌هایی که اولین دریاچه به سوی آشنایی با مباحث علمی بودند. به گزارش ایسنا، شاید اولین جرقه‌های آشنا شدن ما با مباحث علمی، از دوران کودکی و با برنامه‌های تلویزیونی زده شد. البته کارتون‌های علمی که قصد داریم در این گزارش به آنها اشاره کنیم، خاطرات کودکی بچه‌های اواخر دهه ۵۰، همینطور دهه‌های ۶۰ و ۷۰ و تا حدودی اوایل ۸۰ هست. طبیعتاً بچه‌های دو دهه اخیر بخاطر توسعه فناوری‌های مختلف و کاربردی‌تر شدن استفاده از اینترنت و شبکه‌های مجازی، به راحتی به جدیدترین محتواهای آموزشی و علمی دسترسی دارند و مثل ما دهه شصتی‌ها!! محدود به دو کانال تلویزیونی و برنامه‌های کودک در ساعات مشخصی از روز نیستند.

آقای خورشید ما

مرور کارتون‌های علمی قدیمی را از اواخر دهه ۵۰ آغاز می‌کنیم؛ از یک آقای خورشید جدی و با جذبه. اگرچه ما در داستان هامون همیشه از خورشید خانوم صحبت می‌کنیم، اما برنامه‌ای به شکل فیلم-انیمیشن حدود پنج دهه قبل از تلویزیون پخش میشد به نام آقای خورشید ما (our Mr. sun) که شاید بیشتر متولدین دهه ۵۰ و ۶۰ آن را بخاطر داشته باشند. "آقای خورشید ما" یک فیلم علمی ۵۶ دقیقه‌ای به کارگردانی فرانک کاپرا و اولین فیلم از مجموعه ۹ فیلم علمی تحت عنوان مجموعه علوم بل (Bell science series) است.

فیلم-انیمیشن علمی "آقای خورشید ما" نخستین بار سال ۱۹۵۶ از شبکه CBS آمریکا پخش شد و در ایران هم دوبله و از تلویزیون پخش شد. دو شخصیت اصلی فیلم، دکتر ریسرچ (Dr. Research) و آقای نویسنده بود و در بخش انیمیشن هم آقای خورشید و پدر زمان، نحوه فعالیت خورشید و تأثیر آن بر زندگی انسان‌ها و موجودات را به زبان ساده برای کودکان و نوجوانان تشریح می‌کردند.

گردوی دانش

گردوی دانش سخت است و محکم - اما نباشد ما را از آن غم - زیرا توانیم آن را شکستن - با نیروی می‌خواهم بدانم! شاید همه تصویری که از کارتون قدیمی "می‌خواهم همه چیز را بدانم" که بیشتر بین بچه‌های قدیم با نام گردوی دانش شناخته میشه، همین دو بیت شعری هست که پسریچه‌ای آن را زمزمه می‌کنه و با چکش کوچکی، روی یک گردو می‌زند. هرچند ابتدای تیتراژ ابتدایی این کارتون و سوار شدن پسریچه روی یک موشک کمی جالب به نظر میرسید، ولی ادامه این مجموعه، روایت مستند و نه چندان دلچسپی از موضوعات مختلف بود.

برنامه آموزشی-علمی می‌خواهم همه چیز را بدانم (Хочу все знать / I want to know everything) یکی از برنامه‌های علمی محبوب کودکان و نوجوانان در شوروی سابق و روسیه محسوب میشه. تولید و پخش این مجموعه از سال ۱۹۵۷ آغاز شد و تا سال ۲۰۱۰ ادامه داشت. هر قسمت از این مجموعه ۱۰ دقیقه بود که به شکل مستند، موضوعات مختلف در مورد اسرار جهان، اکتشافات برجسته علمی، گیاهان و جانوران، کره زمین، بدن انسان، پدیده‌های طبیعی، انرژی خورشیدی، سیارات دیگر، طبیعت و ... برای کودکان و نوجوانان توضیح میداد.

با یک وقفه حدوداً ۱۰ ساله، از ژوئن ۲۰۲۱ (خرداد ۱۴۰۰) تولید و پخش این برنامه علمی با همان برند "می‌خواهم همه چیز را بدانم" در شکل و شمایل جدید و قالبی کاملاً به روز شده در قالب ۶۰ قسمت ۱۲ دقیقه‌ای از طریق یک سرویس ویدئویی (KinoPoisk) آغاز شده است.

پروفسور بالتازار

شاید اگه شما هم جزو متولدین دهه ۶۰ و ۷۰ باشید، یکی از بینندگان پروپاقرص ابداعات و اختراعات عجیب پروفیسوری بودید که صدای قدم زدن هاش موقع فکر کردن برای یک اختراع جدید، هنوز توی گوشمان ثبت شده است.

از "پروفسور بالتازار" صحبت می‌کنیم؛ مخترعی که با ماشین جادویی اش، همیشه راهی برای حل مشکلات پیدا می‌کرد. انیمیشن پروفیسور بالتازار (Professor Balthazar) محصول کرواسی (یوگوسلاوی سابق) که ۴ سری از این مجموعه شامل ۵۹ قسمت، بین سال‌های ۱۹۶۷ تا ۱۹۷۸ ساخته و از تلویزیون این کشور پخش شد. این مجموعه در کشورهای دیگر هم مورد استقبال قرار گرفت و با همین نام پروفیسور بالتازار از برنامه کودک شبکه یک در دهه ۶۰ پخش شد.

بخش جذاب این انیمیشن زمانی بود که مردم شهر با مشکلی مواجه میشدند و از پروفیسور بالتازار درخواست کمک می‌کردند. پروفیسور بالتازار به کنار ماشین جادوی اش می‌آمد، کمی قدم می‌زد و به فکر فرو می‌رفت؛ با شادی به هوا می‌پرید و با دویدن به سمت ماشین جادویی اش، اهرمی را فشار میداد، چراغ‌های ماشین جادویی روشن میشدند، چتر بالای ماشین باز و بسته میشد و بعد از چند ثانیه، پروفیسور بالتازار با باز کردن یک شیر، اختراع جدید را در یک لوله آزمایش تحویل می‌گرفت. اختراع جدید

از لوله آزمایش روی زمین ریخته و اختراع جدید ظاهر میشد. شاید انیمیشن پروفیسور بالتازار را بتوانیم یکی از اولین تجربه های کودکی ما با موضوع مخترع و اختراع بنامیم.

آزمایشگاه زیردریایی ۲۰۲۰

کارتون آزمایشگاه زیردریایی ۲۰۲۰ با نام اصلی آزمایشگاه دریایی ۲۰۲۰ (Sealab ۲۰۲۰) سال ۱۹۷۲ از شبکه ان بی سی آمریکا پخش میشد. این کارتون که در دهه ۵۰ شمسی از تلویزیون ایران شده بود، در اوایل دهه ۷۰ از تلویزیون بازپخش شد. کارتون آزمایشگاه زیردریایی ۲۰۲۰ در قالب یک فصل شامل ۱۵ قسمت ۲۰ دقیقه ای تهیه شد. داستان مربوط به یک پایگاه تحقیقاتی زیردریایی بود که فرماندهی آن را مایکل مورفی برعهده داشت و ۲۵۰ پژوهشگر در این آزمایشگاه زیردریایی، اکتشافات دریایی، محافظت از موجودات دریایی و تحقیقات علمی را با هدایت دکتر پل ویلیامز که یک اقیانوس شناس بود، انجام می دادند. در این مجموعه کودکان و نوجوانان علاوه بر آشنا شدن با موجودات مختلف دریایی، با موضوعات زیست محیطی، مخاطراتی که دریاها، اقیانوس ها و موجودات دریایی را تهدید می کرد، آشنا می شدند. تولید و پخش این مجموعه با یک وقفه، بار دیگر از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۵ میلادی و با عنوان آزمایشگاه دریایی ۲۰۲۱ (Sealab ۲۰۲۱) در قالب ۴ فصل (هر فصل ۱۳ قسمت ۱۲ دقیقه ای) از سر گرفته شد.

چوبین

شاید یکی از جذاب ترین کارتون های قدیمی، کارتون محبوب چوبین باشه که بچه ها را با موضوع حیات فرازمینی و سیارات دیگر آشنا کرد.

کارتون چوبین در ژانر علمی- تخیلی و ماجراجویانه (Chobin the Star Child /) در سال ۱۹۷۴ در ۲۶ قسمت تهیه و از شبکه TBS ژاپن پخش شد. چوبین یک موجود فرازمینی کوچک بود که در جستجوی مادرش، به زمین رسیده بود و با استفاده از دستبند جادویی که به دست داشت، با انسان ها ارتباط برقرار می کرد و در مدت حضورش در زمین، با دشمن اصلی اش، برونکا که سیاره ستاره درخشان را به اسارت درآورده بود و موجودات عجیب و غریب فضایی، مبارزه می کرد.

سفرهای علمی

حالا اگر بخواهیم کمی از دهه ۶۰ فاصله بگیریم و کارتون های علمی جدیدتری را بررسی کنیم، به اتوبوس مدرسه جادویی (The Magic School Bus) که در ایران بیشتر با نام سفرهای علمی شناخته میشه، می رسیم. این مجموعه که براساس کتابی به همین نام ساخته شده است، داستان ماجراجویی های علمی دانش آموزان یک مدرسه را به همراه معلم شان، خانم فریزل (Miss Frizzle) در یک اتوبوس مدرسه جادویی نشان میده. در این انیمیشن آموزشی، ماجراجویانه و فانتزی علمی، کودکان و نوجوانان با شگفتی های علم و سایر موضوعات علمی آشنا می شوند. این کارتون محصول آمریکا- کانادا بوده و نخستین فصل آن شامل ۱۳ قسمت در سال ۱۹۹۴ تولید و پخش شد. سه فصل بعدی این مجموعه هم در سال های ۹۵ تا ۹۷ تولید و پخش شد. این مجموعه در ایران با نام سفرهای علمی از تلویزیون پخش شد.

قطره آب

کارتون قطره آب با نام اصلی قطره باران (Raindrop, Water is adventure) اوایل دهه ۸۰ از تلویزیون پخش میشد. این کارتون که جوایز متعددی را نصیب خودش کرده، محصول اسپانیا و در قالب یک فصل ۲۶ قسمتی در سال ۲۰۰۱ تولید و پخش شد. در این کارتون، موضوعات مرتبط با آب، محیط زیست و سیاره زمین در قالبی ساده و آموزنده به کودکان و نوجوانان آموزش داده میشد.

شاید مرور تعدادی از کارتون های قدیمی، شما را هم به سال ها قبل و دوران کودکی تان برد؛ بچه های دیروز که امروز خیلی از آنها مادران و پدران هستند که تأسف می خورند از اینکه فرزندانشان به جای سرگرم شدن با این شکل برنامه های علمی- آموزشی، زمان خودشان را صرف بازی های رایانه ای یا تبلت می کنند!